KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 23.2.2022 r.
SWD(2022) 43 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA Z OCENY SKUTKÓW

Towarzyszący dokumentowi:

Wniosek dotyczący

DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniającej dyrektywę (UE) 2019/1937

{COM(2022) 71 final} - {SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} -
{SWD(2022) 39 final} - {SWD(2022) 42 final}

Streszczenie oceny skutków

Ocena skutków wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie zrównoważonego ładu korporacyjnego

A. Zasadność działań

Na czym polega problem i dlaczego jest to problem na szczeblu UE?

Główny problem dotyczy **konieczności położenia większego nacisku na kwestię zrównoważonego rozwoju w ramach systemów ładu korporacyjnego i zarządzania** w dwóch wymiarach: 1) W systemach i decyzjach w zakresie korporacyjnego zarządzania ryzykiem **nie uwzględnia się w wystarczającym stopniu interesów zainteresowanych stron i ponoszonego przez przedsiębiorstwo ryzyka (w zakresie zrównoważonego rozwoju) związanego z zainteresowanymi stronami**. 2) Przedsiębiorstwa **nie ograniczają w wystarczającym stopniu powodowanych przez siebie niekorzystnych skutków dla praw człowieka i środowiska**, nie stosują odpowiednich systemów nadzoru i zarządzania ani odpowiednich środków umożliwiających łagodzenie szkodliwych skutków, jakie powodują. **Czynnikami będącymi źródłem** problemu są: **niedoskonałości rynku**, takie jak krótkowzroczność przedsiębiorstw i dyrektorów, oraz **niedoskonałości regulacyjne** wynikające z niejasnych i rozbieżnych przepisów krajowych (w tym nowych przepisów) i nieskuteczne ramy dobrowolne. Problem ma **wymiar unijny**, gdyż przedsiębiorstwa i inwestorzy prowadzą działalność transgraniczną, łańcuchy dostaw tworzone są na poziomie międzynarodowym, a zidentyfikowane niedoskonałości rynku mają charakter systemowy. **Oczekuje się, że z czasem problem będzie narastać**: oczekuje się, że nastąpi poprawa identyfikacji ryzyka oraz zwiększenie świadomości, ale zmiana prawdopodobnie nie będzie wystarczająco szybka, równomierna, systematyczna i powszechna.

Co należy osiągnąć?

Ogólnym celem jest lepsze wykorzystanie potencjału jednolitego rynku do przejścia na gospodarkę zrównoważoną oraz z myślą o sprzyjaniu tworzeniu trwałej wartości i poprawie długoterminowych wyników i odporności przedsiębiorstw unijnych. **Celami szczegółowymi** są: wyjaśnienie, w jaki sposób dyrektorzy mają wypełniać obowiązek działania w interesie przedsiębiorstwa; propagowanie uwzględniania ryzyka i skutków dla zrównoważonego rozwoju w ramach korporacyjnego zarządzania ryzykiem; zwiększenie odpowiedzialności za identyfikację niekorzystnych skutków, zapobieganie im i ich ograniczania, w tym w łańcuchach wartości; poprawa dostępu do środków ochrony prawnej; udoskonalenie praktyk w zakresie ładu korporacyjnego w celu skuteczniejszego włączenia kwestii zrównoważonego rozwoju do procesu podejmowania decyzji przez dyrektorów i przedsiębiorstwo.

Na czym polega wartość dodana podjęcia działań na poziomie UE (zasada pomocniczości)?

Ze względu na unijny/globalny wymiar problemu **stawianego celu nie można osiągnąć w wystarczającym stopniu** w drodze indywidualnych działań podejmowanych przez niektóre państwa członkowskie. Przepisy UE dają większe szanse na ograniczenie krótkoterminowej presji wywieranej na przedsiębiorstwa. Nowe przepisy UE stanowiłyby rozwinięcie obowiązujących już unijnych ram ładu korporacyjnego. Dzięki interwencji UE można zapewnić zdecydowane stanowisko UE na forum międzynarodowym.

B. Rozwiązania

Jakie są różne warianty działań służących osiągnięciu celów? Czy wskazano preferowany wariant? Jeżeli nie, dlaczego?

Rozważono głównie warianty dotyczące obowiązku dochowania należytej staranności przedsiębiorstw i obowiązków dyrektorów. Warianty nieregulacyjne odrzucono, gdyż okazały się one nieskuteczne i niewydajne. Ze względu na nieskuteczność odrzucono również niektóre warianty regulacyjne dotyczące należytej staranności (np. obowiązek lub odpowiedzialność ograniczające się do pierwszego poziomu łańcucha wartości). Utrzymane warianty różnią się pod względem ogólnego podejścia (sektorowe –

horyzontalne) i zakresu podmiotowego. **Proponuje się przyjęcie preferowanego pakietu uzupełniających się wariantów.** Jeżeli chodzi o **należytą staranność przedsiębiorstw**, przyjęto by horyzontalny obowiązek dochowania należytej staranności przez duże spółki kapitałowe (definiowane na podstawie dwóch możliwych alternatywnych zestawów kryteriów dotyczących liczby pracowników i kryteriów dotyczących przychodu) w połączeniu z uproszczonym systemem ukierunkowanym na kwestie najważniejsze dla średnich spółek kapitałowych i spółek kapitałowych o średniej kapitalizacji w sektorach, w których istnieje większe prawdopodobieństwo wystąpienia niekorzystnych skutków dla środowiska i dla praw człowieka (sektory o dużym wpływie). Uzupełnieniem tego byłyby przepisy unijne dotyczące zharmonizowanej odpowiedzialności cywilnej i egzekwowania przepisów na drodze administracyjnej. Uwzględnione zostaną przedsiębiorstwa z państw trzecich osiągające znaczne przychody w UE. W zakresie **obowiązków dyrektorów** wariant preferowany obejmuje wyjaśnienie w ujednolicony sposób, w jaki sposób dyrektorzy mają wypełniać swój ogólny obowiązek działania w najlepszym interesie przedsiębiorstwa w przypadku wszystkich spółek akcyjnych i z ograniczoną odpowiedzialnością (uregulowanych w krajowym prawie spółek). Będzie to opierało się na określonych szczegółowych obowiązkach dyrektorów (np. w zakresie zarządzania ryzykiem lub zaangażowania zainteresowanych stron) w przypadku dużych przedsiębiorstw oraz zostanie stopniowo wprowadzone w przypadku średnich spółek akcyjnych i z ograniczoną odpowiedzialnością o dużym wpływie oraz MŚP notowanych na giełdzie. Obowiązki dyrektorów obejmujące realizację obowiązku dochowania należytej staranności przedsiębiorstw mają zastosowanie w przypadku tych samych przedsiębiorstw, do których stosuje się ten obowiązek. Dodatkowe szczegółowe obowiązki dyrektorów dotyczące ustalania strategii zawierającej cele oparte na danych naukowych miałyby zastosowanie do dużych przedsiębiorstw zatrudniających ponad 1 000 pracowników. Oprócz tego stosowano by ogólną klauzulę, zgodnie z którą **wynagrodzenie** powinno ułatwić zapewnienie zgodności z nowymi przepisami, a przynajmniej nie powinno go utrudniać.

Jakie są opinie poszczególnych zainteresowanych stron? Jak kształtuje się poparcie dla poszczególnych wariantów?

Wyniki przeprowadzonych konsultacji – zwłaszcza konsultacji publicznych, w ramach których uzyskano niemal pół miliona odpowiedzi – wskazują na ogólne poparcie celu podjęcia działania UE i większości proponowanych działań. Jeżeli chodzi o **obowiązki dyrektorów**, większość respondentów z różnych grup zainteresowanych stron przyznała, że przedsiębiorstwa i dyrektorzy muszą brać pod uwagę interesy zainteresowanych stron przy podejmowaniu decyzji korporacyjnych, w szczególności jeżeli chodzi o uwzględnienie zrównoważonego rozwoju w strategii przedsiębiorstwa, przy czym największe poparcie wyraziły organizacje pozarządowe, a następnie indywidualne przedsiębiorstwa i stowarzyszenia przedsiębiorców. Ta ostania grupa wyraziła obawy w kwestii ustalania wymiernych celów i wyważenia interesów wszystkich zainteresowanych stron. Jeżeli chodzi o **należytą staranność przedsiębiorstw**, zdecydowana większość respondentów ze wszystkich grup zainteresowanych stron potwierdziła konieczność przyjęcia horyzontalnych unijnych ram prawnych zapewniających harmonizację, równe warunki działania i pewność prawa. Powszechnie poparto ambitne podejście w zakresie treści obowiązku dochowania należytej staranności, zgodnie z wariantem preferowanym. Jeżeli chodzi o ograniczenie obciążenia nakładanego na MŚP, za skuteczne uznaje się środki, takie jak zestaw narzędzi, krajowe punkty pomocy, wsparcie w zakresie budowania zdolności, w tym finansowanie, oraz niewiążące wytyczne. Wydaje się, że **wynagrodzenie** uznaje się za uzupełniające, przy czym uzyskano ograniczone odpowiedzi.

C. Skutki wdrożenia preferowanego wariantu

Jakie korzyści przyniesie wdrożenie preferowanego wariantu lub – jeśli go nie wskazano – głównych wariantów?

Pakiet wariantów preferowanych umożliwi **przedsiębiorstwom** poprawę wyników finansowych w oparciu o szereg czynników, takich jak lepsze zarządzanie ryzykiem, poprawa efektywności działania i oszczędności kosztów, większa odporność, wyższy poziom innowacyjności. Nie wszystkie korzyści

będzie można czerpać od razu; część z nich może pojawić się w perspektywie średnio- lub długoterminowej, podobnie nie wszystkie przedsiębiorstwa objęte zakresem środków odczują korzyści w takim samym stopniu. Oczekuje się pozytywnego **wpływu na prawa człowieka**, w tym prawa pracownicze, **oraz na środowisko** również w państwach trzecich, w których znajdują się łańcuchy dostaw. Pakiet preferowany umożliwi skuteczne osiągnięcie tych korzyści.

Jakie są koszty wdrożenia preferowanego wariantu lub – jeśli go nie wskazano – głównych wariantów?

Na koszty przestrzegania przepisów ponoszone przez przedsiębiorstwa składają się koszty związane z ustanowieniem i realizacją procesów i procedur należytej staranności, a także koszty przejściowe, tj. wydatki i inwestycje niezbędne do zmiany własnej działalności i łańcuchów wartości przedsiębiorstw w celu ograniczenia niekorzystnych skutków. Dodatkowe koszty sprawozdawczości publicznej poniosą wyłącznie średnie nienotowane przedsiębiorstwa o dużym wpływie, gdyż nie są one objęte zakresem stosowania wniosku Komisji dotyczącego dyrektywy w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju. Szacunkowe bezpośrednie koszty przestrzegania przepisów, uwzględniając liczbę przedsiębiorstw, których te koszty dotyczą, obejmą koszty jednorazowe w kwocie 500–680 mln EUR i (roczne) koszty stałe na poziomie 1,72–2,37 mld EUR (w zależności od tego, czy duże przedsiębiorstwa objęte pełnymi zasadami dotyczącymi należytej staranności definiuje się na podstawie kryteriów liczby pracowników czy kryteriów przychodów). Niektóre przedsiębiorstwa (jednostki zależne, partnerzy w łańcuchu wartości) nieobjęte zakresem stosowania przedmiotowej inicjatywy poniosłyby koszty pośrednie (tzw. efekt skapywania). Z obowiązkami dyrektorów będzie wiązać się koszt jednorazowy na poziomie 445 mln EUR, natomiast wpływ kosztu wynagrodzenia będzie bardzo ograniczony.

Jakie są skutki dla MŚP i konkurencyjności?

W ramach preferowanego pakietu małe przedsiębiorstwa i mikroprzedsiębiorstwa są wyłączone z zakresu stosowania środków w zakresie należytej staranności. Średnie przedsiębiorstwa i spółki o średniej kapitalizacji są objęte tymi środkami wyłącznie wówczas, gdy prowadzą działalność w sektorach gospodarki o szczególnie dużym wpływie, w których stopniowo przyjmuje się bardziej ukierunkowane obowiązki. Jak opisano, oczekuje się pośredniego wpływu na wszystkie przedsiębiorstwa należące do łańcuchów wartości. Preferowany pakiet zawiera zatem środki służące uniknięciu nakładania obciążenia związanego z przestrzeganiem przepisów na partnerów w łańcuchu wartości będących MŚP, a jednocześnie uwzględnia środki wsparcia, które również przyczynią się do minimalizacji kosztów ponoszonych przez MŚP. Zasadniczo preferowany wariant powinien skutkować zwiększeniem odporności przedsiębiorstw, poprawą długoterminowych wyników (zob. „Korzyści"), w szczególności w perspektywie średnio- i długoterminowej, przynosząc podobne korzyści na poziomie gospodarki. Ponieważ wpływ pod względem kosztów jest stosunkowo niewielki w porównaniu z przychodami przedsiębiorstw, nie oczekuje się wystąpienia jakichkolwiek istotnych negatywnych zakłóceń, jeżeli chodzi o konkurencyjność przedsiębiorstw unijnych na globalnych rynkach, a także oczekuje się pozytywnego wpływu na konkurencyjność w perspektywie średnio- i długoterminowej.

Czy przewiduje się znaczące skutki dla budżetów i administracji krajowych?

W ramach wariantu preferowanego na łączne koszty nadzoru ponoszone przez administrację publiczną we wszystkich państwach członkowskich składałyby się koszty jednorazowe w kwocie 0,13 mln EUR i roczne koszty stałe na poziomie 7,86–11,2 mln EUR (w zależności od tego, czy duże przedsiębiorstwa objęte pełnymi zasadami dotyczącymi należytej staranności definiuje się na podstawie kryteriów liczby pracowników czy kryteriów przychodów). Obliczenia te dotyczą opartego na analizie ryzyka przeglądu nadzorczego w zakresie przestrzegania zasad należytej staranności. Nie oczekuje się żadnych dodatkowych kosztów nadzoru w zakresie obowiązków dyrektorów i wynagrodzenia. Państwa członkowskie mogą również ponieść określone nieznaczne dodatkowe koszty egzekwowania przepisów

związane ze sporami prawnymi.
Czy wystąpią inne znaczące skutki?
Ze względu na globalny zasięg łańcuchów wartości skutki odczują przedsiębiorstwa z państw trzecich i gospodarki państw trzecich. Oczekuje się pozytywnego wpływu na prawa człowieka i środowisko oraz społeczności lokalne w związku ze wzrostem świadomości zainteresowanych stron, udoskonalonymi praktykami w zakresie zrównoważonego rozwoju, wzrostem liczby przyjmowanych norm międzynarodowych w krajach rozwijających się, poprawą dostępu do środków ochrony prawnej dla ofiar oraz zrównoważonymi inwestycjami. Potencjalne negatywne skutki są następujące: koszty przestrzegania przepisów ponoszone przez przedsiębiorstwa z państw trzecich i w rezultacie przenoszenie się producentów z państw trzecich na niekontrolowane rynki produktowe; ryzyko, że przedsiębiorstwa zaczną korzystać z usług dostawców obarczonych mniejszym ryzykiem. Środki łagodzące zostały opisane.
Proporcjonalność
Proponowane środki nie wykraczają poza to, co jest konieczne do wyeliminowania czynników będących źródłem problemu i osiągnięcia celów inicjatywy. Obciążenie nałożone na przedsiębiorstwa w związku z kosztami przestrzegania przepisów dostosowano do wielkości przedsiębiorstwa i zasobów, którymi dysponuje, oraz jego profilu ryzyka (zob. również skutki dla MŚP powyżej).
D. Działania następcze
Kiedy nastąpi przegląd przyjętej polityki?
Po 5 latach od transpozycji, uwzględniając wymagany okres stosowania i gromadzenia danych.